

Språk- och Litteraturcentrum
Kandidatuppsats i kinesiska
Handledare: Michael Schoenhals
VT 2013

LUNDS UNIVERSITET

Jiuguo – ett satiriskt verk om kinesisk dryckeskultur.

Josef Danielsson

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Inledning	4
1.1 Frågeställning	4
2. Källor, metod och teori	4
3. Om författaren	5
3.1 Om <i>Jiuguo</i>	6
4. Kinesisk dryckeskultur	7
4.1 Konfucius 孔子	7
4.2 Mianzi 面子	7
4.3 Guanxi 关系	8
4.4 Quanjiu 劝酒	8
4.5 Kinesiska drycker	9
5. Citat från <i>Jiuguo</i>	9
5.1 Dryckeskulturen på arbetsplatsen	14
5.2 Dryckeskulturen vid middagen	15
6. Slutsats	18
Källförteckning	20

Abstract

The drinking culture of China is well integrated in the Chinese society. In modern China, alcohol plays an important part of the dinner, at the wedding, banquet, when meeting with friends, together with family as well as in the business world. The winner of the Nobel Prize in Literature 2012 was the Chinese author Mo Yan. One of his published books is *Jiuguo*, a book that is said to describe the corruption in China with a satirical tone. The aim of this thesis is to analyse how Mo Yan is portraying the Chinese drinking culture and to what extent it reflects reality.

中国的饮酒文化融入了中国社会。在现代中国晚会，婚礼，宴会，跟朋友见面，跟家人在一起 以及在商业世界酒精是一个非常重要部分。2012 的诺贝尔文学奖是中国作者莫言。他出版的一本书是酒国。酒国是一本讽刺口气描述中国腐败的书。本文的目的是分析莫言是如何描绘中国饮酒文化，并到什么程度他反映了现实。

1 Inledning

Kina är inom dryckesvärlden mest känt för sitt te. Men även alkohol är frekvent förekommande i officiella sammanhang, tillsammans med familjen eller i goda vänners lag. Under en middag med kinesiska vänner eller affärskontakter finns det, precis som i väst, en del regler som bör uppmärksammas för att man som gäst inte ska skämma ut sin värd eller värdinna. I dagens Kina dricks det ofta starksprit under middagen, till exempel Moutai (ett kinesiskt brännvin) eller konjak. Kina har en lång dryckestradition och arkeologer fann i en grav i Jiahu i norra Kina bevis på att man i Kina redan år 7000-6600 före Kristus drack en typ av vin.¹ Historiskt sett användes alkohol vid religiösa riter och i samband med giftermål, barnafödelse och lyckosamma händelser. Kinas dryckestraditioner och även mattraditioner har flera regionala skillnader vilket ofta kan härledas till regionens klimat, religion och etnicitet.

2012 års Nobelpris i litteratur tilldelades den kinesiske författaren Mo Yan. Mo Yan har bland annat skrivit boken *Jiuguo*, en roman som skildrar en stad där alkoholen är i fokus. Med min Sommelierutbildning i Sverige och erfarenhet av att ha bott drygt tre år i Kina har jag inte bara utvecklat ett intresse för de lokala dryckerna, utan även dryckestraditionerna.

1.1 Frågeställning

I denna uppsats vill jag belysa hur Mo Yan, i boken *Jiuguo*, skildrar den kinesiska dryckeskulturen och till hur stor del den överrensstämmer med verkliga förhållanden.

2. Källor, metod och teori

Den primära källan för uppsatsen är boken 酒国 (*Jiuguo*) i sin originaltext av Mo Yan. Övriga källor är framförallt litteratur och artiklar om Kinas historia och dryckeskultur. Jag har även använt mig av *Chinese Business Etiquette* av Scott D. Seligman för att få med ett västerländskt perspektiv på kinesisk dryckeskultur.

Det första jag gjorde var att läsa boken *Jiuguo* och fick därefter en övergripande förståelse för vad boken handlar om. Vid senare omläsningar av boken valdes intressanta stycken ur boken ut för att stärka mina argument i uppsatsen.

Två teorier kommer att användas i denna uppsats. Den första teorin handlar om hur författare gärna skriver om för dem relevanta samhällsämnen: *(W)riters tend to be men and women who are interested in the world around them. That world contain many things, and on the level of society, part of what it contains is the political reality of the time-power structures, relations among classes, issues of justice and rights, interaction between sexes and among various racial and constituencies. That's why political and social considerations often find their way onto the page in some guise (...)*²

¹ Gately, Ian., *Drink: A Cultural History of Alcohol*, 2

² Foster, Thomas C., *How to read like a Professor*, 114-115

Den andra teorin är Mo Yans egna och är hämtad ur boken *Jiuguo: Alkohol är statsmaskineriets smörjmedel, utan det går inte maskineriet som det ska!* (酒是国家机器的润滑剂, 没有它, 机器就不能正常运转! ³)

Ett exempel på att alkohol är statsmaskineriets smörjmedel kan hämtas från USA under Förbudstiden (1920-1933), då organiserade ligor trots förbudet smugglade in starksprit till USA från Kanada, Mexiko och Karibien och från landsbygden in till städerna. Eldstrider mellan smugglare och agenter var inte ovanliga och i vissa fall blev även oskyldigt civila skadade eller dödade under dessa strider och konflikter. Tusentals amerikaner dog till följd av alkoholförgiftning efter att ha druckit dåligt producerad hembränd sprit eller dåligt renad, industriell alkohol. Detta var några av de negativa konsekvenserna av Förbudstiden i USA.⁴ Kanske tog kinesiska kommunistpartiet till sig detta, då alkohol var en av få produkter som sålde bra under Kulturrevolutionen. Istället för att förbjuda alkoholkonsumtionen kan alkoholen ha varit ett sätt att hålla befolkningen nöjd och med det förhindra turbulens inom landet under denna annars svåra tid.

Jag har valt att använda den kinesiska originaltiteln för boken, *Jiuguo*, i texten eftersom den litterära översättningen av titeln kan förvirra läsaren. *Jiu* har på kinesiska flera betydelser, bland annat (ris)vin och starksprit, *Guo* betyder nation, land eller län. Direkt översatt betyder *Jiuguo*, vinlandet eller spritnationen. Eftersom *Jiuguo* både är titeln på romanen och platsen där den utspelar sig har jag valt att skriva titeln kursivt medan Ortsnamnet skrivs i normalt typsnitt i texten.

För att underbygga mina teorier och stärka mina argument har lämpliga citat i *Jiuguo* valts ut och översatts. Samtliga översättningar är mina egna.

3. Om författaren

Guan Moye (管谟业), känd under pennnamnet Mo Yan (莫言), vilket ironiskt nog betyder ”tala inte”, föddes den 17 februari år 1955 i Gaomi i Shandongprovinsen i nordöstra Kina. År 1976 tog han värvning i Folkets befrielsearmé (PLA) och fick en examen från Folkets befrielsearmés konsthögskola. Mo Yan var under sin tid i Folkets befrielsearmé gruppchef men han har även arbetat som biblioteksadministratör och lärare. Han är både medlem i Kommunistpartiet samt i China Writer Association (中国作家协会⁵). 2013 blev han invald i Chinese People's Political Consultative Conference (中国人民政治协商会议全国委员会.⁶) Sannolik som ett resultat av att han tilldelades Nobelpriset i litteratur året innan.

Från mitten av 1950-talet genomgick Kinas landsbygd en massiv landreform⁷. Den innebar att flera storbönder fick sina tillgångar beslagtagna och en drastiskt försämrad levnadsstandard. Då Mo Yans förfäder stammade från storbönder fick familjen uppleva reformen ”in på bara skinnet”. Det ledde till att familjen under flera kinesiska nyår fick gå runt och tigga efter mat⁸.

Mo Yans far var en mycket strikt man som satte tydliga gränser, vilket gjorde att han efter landreformen kände sig förtryckt. Detta kom att påverka Mo Yans senare författarskap.

³ Mo, Yan, *Jiuguo*, 173

⁴ Gatley Iain, *Drink: A Cultural History of Alcohol*, kapitel 28 *Amphibians*, 369

⁵ <http://cflac.org.cn>

⁶ <http://www.cppcc.gov.cn>, <http://baike.baidu.com/view/51704.htm>

⁷ Spence, Jonathan D., *The Search for Modern China*, 516

⁸ <http://baike.baidu.com/view/51704.htm>

Precis som många andra i hans generation läste Mo Yan vid tio års ålder bland annat ”Tracks in the Snowy Forest” <林海雪原> av Qu Bo, ”Song of Youth” <青春之歌> av Yang Mo och ”How the Steel was Tempered” av Nikolai Ostrovsky, dessa verk var den tidens mest populära böcker som rekommenderas av Kommunistpartiet. Dessa böcker blev hans litterära uppvaknande. När Mo Yan var 12 år startade Kulturrevolutionen, vilket innebar att han var tvungen att sluta skolan och arbeta hemma. Hans huvudsakliga arbetsuppgifter var bland annat att valla kor och klippa gräs. På sin fritid läste han kinesiska klassiker som ”Romance of the Three Kingdoms” <三国演义> av Luo Guanzhong och ”Water Margin” <水浒传> av Shi Naian.⁹ I brist på böcker läste han även kinesiska uppslagsverk.

Mo Yans första bok som kom att publiceras heter *Vårnattens tunga regn* (春夜雨霏霏 1981), men hans genombrott i Kina kom med kortnovellen *Den genomskinliga rättikan* (透明的红萝卜 1986), men i Sverige är han kanske mest känd för *Det röda fältet* (红高粱家族 1987), som senare filmatiserades av Zhang Yimou.¹⁰

Mo Yan har skrivit drygt 10 böcker varav följande är översatta till svenska; *Vitlöksballaderna* (天堂蒜薹之歌), *Ximen Nao och hans sju liv* (生死疲劳), *Det röda fältet* (红高粱家族) och *Den genomskinliga rättikan* (透明的红萝卜).

Anna Gustafsson Chen som har översatt några av Mo Yans böcker till svenska beskriver Mo Yans som en ”sagoberättare” och att han skriver på ett gammaldags vis, kanske lite högtidligt men kanske också bondaktigt och burleskt.¹¹

3.1 Om *Jiuguo*

Boken *Jiuguo* gavs ut för första gången på kinesiska 1992 och är i dagsläget inte utgiven på svenska. *Jiuguo* inleds med att specialutredare¹² (特级侦察员) Ding Gouer skickas till den fiktiva staden Jiuguo, för att undersöka om ryktet att man där äter småpojkar som en delikatess verkligen är sant.

Boken består av två delar som läsaren får följa parallellt. I den första delen får vi följa Ding Gouer under hans efterforskningar i Jiuguo. I den andra delen får vi följa en brevväxling mellan författaren Mo Yan och en av hans beundrare Li Yidou, forskare vid Högskolan för zymologi i Jiuguo. Innehållet i de kortnoveller Li Yidou sänder Mo Yan i hopp om att få hjälp med publicering börjar allteftersom mer och mer likna innehållet i Ding Gouers polisundersökning. Mo Yan gör även ett besök till Jiuguo då han blir inbjuden att delta i stadens spritfestival och med ett erbjudande att arbeta på en biografi om en av stadens Jiuguos originella invånare.

Huvudpersonen, specialutredare Ding Gouer, har flera likheter med andra kända litterära detektiver (till exempel Henning Mankells Kurt Wallander eller Sjöwall/Wahlöös Martin Beck). Ding är deprimerad och har flera gånger tänkt begå självmord, han har ett dåligt förhållande till både sin fru och älskarinna och till sin son, som han inte förstår sig på. Han

⁹ <http://baike.baidu.com/view/2566.htm>

¹⁰ <http://baike.baidu.com/view/51704.htm>

¹¹ <http://spraktidningen.se/artiklar/2012/11/mo-yan-ar-en-sagoberattare>

¹² <http://www.polisen.se>

uppskattar att dricka alkoholhaltiga drycker, men anser sig själv inte vara en person som har en hög alkoholtolerans. Under bokens gång konfronteras han med sina inre demoner, kärleken till en ny älskarinna och det ständiga tvånget att inta alkohol i alla dess former.

Boken innehåller en rad excentriska personer. På sin resa till Jiuguo träffar Ding Gouer en kvinnlig lastbilschaufför. Hon lider av humörsvängningar och är ena stunden mjuk och förförisk och i nästa stund aggressiv och hysterisk. Trots att Ding är gift och har en älskarinna inleder han ett förhållande med henne. Det visar sig att hon även är Diamantens (se nedan) kvinna. Trots detta hjälper hon Ding i hans utredning då hon känner sig bedragen av Diamanten.

Väl i Jiuguo möter Ding Gouer sin nemesis, vicechefen för propagandaavdelningen Jin Gangzuan (金刚钻) vars namn översatt till svenska betyder Diamanten. Diamanten har den onaturliga förmågan att kunna dricka hur mycket alkohol som helst utan att må dåligt. Diamanten är även den huvudmisstänkte i Ding Gouers brottsundersökning, eftersom Ding har fått uppgifter från en källa i staden Jiuguo att Diamanten är den som är ansvarig för ätandet av småbarn.

Dvärgen Yu Yichi är en krögare som driver en av Jiuguos mest populära restauranger. Han har som sitt personliga mål att förföra alla vackra kvinnor i Jiuguo. Yu Yichi har levt ett händelserikt liv och anser att detta är värt att dokumentera, vilket leder till att Yu erbjuder Mo Yan att skriva hans biografi.

Bokens titel anspelar på dess innehåll, Mo Yan skildrar en plats där alkoholen flödar. *Jiuguo* kan läsas som en kinesisk kriminalroman, men min förhoppning med denna uppsats är att med hjälp av ovan nämnda litteratur och teorier kunna belysa delar av den kinesiska dryckeskulturen.

4. Kinesisk dryckeskultur

För att få en inblick och förståelse i det kinesiska samhället vill jag kasta ljus på ett antal punkter som även har påverkat den kinesiska dryckeskulturen.

4.1 Konfucius 孔子

Konfucius (孔子 551-479 f. Kr) och konfucianismen har satt prägel på det kinesiska samhället under flera sekler. Konfucianismen är ingen religion utan kan bäst beskrivas som en lära som uppmuntrar till att följa Konfucius ledord om etik och moral. Läran beskriver individens ansvar gentemot varandra baserat på fem viktiga mänskliga förhållanden. De är förhållandena mellan en ledare och underordnad, man och hustru, far och son, broder till broder och vän till vän. Konfucianismen förespråkar ett samhälle byggt på plikt, lojalitet, ära, sonlig vördnad, respekt gentemot de äldre och ärlighet. Läran beskriver en ”övermänniska” som en person som har ett antal dygder. Dygderna är bland annat *lojalitet* (忠), *sonlig vördnad* (孝), *mänsklighet* (仁), *kärlek* (爱), *tillit* (信), *rättvisa* (义), *harmoni* (合) och *frid* (平).

Konfucianismens inflytande i det kinesiska samhället är bland annat synbar på arbetsplatser där det finns en strikt hierarkisk ordning. Beslutsfattandet går uppifrån och ned och ingen vågar sticka ut eller ta egna initiativ med risk för att hamna i onåd hos sin chef.¹³

4.2 Mianzi 面子

Mianzi (面子) betyder på kinesiska ansikte eller anseende och är en viktig aspekt att känna till i den kinesiska kulturen. Inom det kinesiska samhället och även i andra delar av Asien med kinesisk etnicitet är *mianzi* ett begrepp, inte minst vid affärer och konflikter. Att få en person att tappa ansiktet är lätt, det räcker med att skälla ut personen i fråga offentligt. Men du kan även få en person att tappa ansiktet genom att tacka nej till en lunchinbjudan. Värt att notera är att om du som person tappar kontrollen över dina känslor, till exempel att dricka för mycket, visar sorg eller ångest kan det medföra att du gentemot din motpart tappar ansiktet.

Inte nog med att du kan tappa ansiktet eller få en person att tappa ansiktet. I Kina kan du även *ge ansikte* (卖面子) till en person. Däri ligger skillnaden mellan väst och öst. Att *ge ansikte* innebär att du höjer någons prestige eller renommé. Exempel på att *ge ansikte* kan vara att berömma personen i fråga inför hans eller hennes chef, eller att låta din vän vinna när ni spelar ett spel tillsammans.

För att förhindra att du tappar ansiktet, eller gör så att någon annan tappar ansiktet finns det ett flertal lösningar. Istället för att blankt tacka nej till en lunchinbjudan eller direkt neka en intervju kan du istället säga att tidpunkten är olämplig och på detta sätt slipper både du och personen som frågar att tappa ansiktet¹⁴.

4.3 Guanxi 关系

Guanxi (关系) som direkt översatt från kinesiska betyder förhållande eller släktskap har även en annan betydelse i Kina. *Guanxi* betyder även kontakter och ju mer *guanxi* en person har desto enklare blir dennes vardag. Historiskt sätt var *guanxi* nödvändigt att ha då man genom kontakter kunde skaffa sig produkter eller få tjänster som var omöjliga att få tag i på den lagliga vägen. Idag är målet med *guanxi* att utvidga sitt kontaktnät med personer man en dag kan tänka sig ha nytta av¹⁵. I dagens Kina används *guanxi* på flera olika sätt, allt från att via *guanxi* kunna få ett bra pris i en affär, komma in på ett toppuniversitet, eller gå före i väntetidskön på ett sjukhus.

4.4 Quanjiu 劝酒

Ett genomgående mönster i boken *Jiuguo* är hur personer under måltider genom övertalning försöker få sin gäst, kollega eller vän att dricka. Detta är heller inte ovanligt vid liknande tillställningar i Sverige, men i kinesiskan finns ett ord för beteendet. Att försöka övertala en person att dricka heter *quanjiu* (劝酒) och det anses som allmän kutym att visa sin gästvänlighet och vänskap genom att erbjuda sin vän eller kollega något att dricka. Tidiga exempel på *quanjiu* finns bland annat nedskrivet av poeten Wang Wei (王维, 701-761), Tangdynastin, som i en avskedsdikt försöker få sin vän att dricka ytterligare ett glas vin.

¹³ Seligman, Scott D., *Chinese Business Etiquette: A Guide to Protocol, Manners, and Culture in the People's Republic of China*, 50

¹⁴ Ibid, 53

¹⁵ Ibid, 56

Min vän, jag ber dig dricka ytterligare ett glas vin; Väl västerut vid Yang-passet finns det inga gamla vänner.

劝君更尽一杯酒，西出阳关无故人。¹⁶

Andra, mer extrema exempel på *quanjiu* finns beskrivna i den antika historieboken *History of the Three Kingdoms* (三国志) som skrevs av historikern Chen Shou, (陈寿 233-297). Cao Cao (曹操 386-534), den förste kejsaren i Wei-riket, uppmanade sina besegrade fiender att dricka, genom att ha beväpnade vakter bakom sina gäster och samtidigt stirra intensivt på dem. Sun Quan (孙权 182–252), ledaren för Wu-riket, skvätte istället kallt vatten på sina gäster för att få dem att dricka mer¹⁷. I dagens Kina förekommer inte denna extrema *quanjiu*, däremot finns det flera exempel, både vänliga eller rättframma, för att uppvisa *quanjiu*. Exempel på detta är:

Jag dricker botten upp medan du kan välja att dricka hur mycket du vill.
我喝干，你随意。

Om du inte dricker upp detta glas visar du att du inte är min vän.
你不干这一杯，就不算朋友。

Svep glaset på en gång om vi är vänner eller drick en munfull om vi bara är bekanta.
感情深，一口闷；感情线，添一添。¹⁸

Det första exemplet är mer vänligt, då du själv kan välja hur mycket du ska dricka och personen som skålar med dig tar inte illa upp om du väljer att bara dricka en klunk. De två sista är exempel på en mer rättfram uppmaning att dricka, eftersom du mer eller mindre är tvungen att dricka för att personen som skålar med dig inte ska tappa ansiktet. Det finns dock ett antal lösningar, om du inte vill eller kan dricka alkohol av olika skäl. Enklare ursäkter är att säga att du inte klarar av att dricka alkohol, eller att fråga om du kan byta ut alkoholen mot te. Starkare ursäkter för att slippa dricka kan vara att säga att du är allergisk mot alkohol, att du har en kronisk leversjukdom, nyss genomgått hjärtkirurgi eller att du inte dricker alkohol på grund av religiösa skäl.¹⁹

4.5 Kinesiska drycker

Historiskt sätt kan vi dela in alkoholhatiga drycker i tre delar. Den första är *huangjiu* (黄酒) som oftast är gjord på ris, hirs eller vete med en alkoholhalt under 20 %. Den andra och tredje är *baijiu* (白酒) och *yaojiu* (药酒). Den sistnämnda är en alkoholhaltig dryck med medicinska egenskaper enligt traditionell, kinesisk medicin. Största skillnaden mellan *huangjiu* och *baijiu/yaojiu* är att de senare dryckerna är destillerade vilket också höjer alkoholhalten på drycken. Vanligtvis har *baijiu* en alkoholhalt på 40 % eller mer beroende på tillverkaren.

¹⁶ Zhu, Bei Jing, *The Language of Drink: Practical, and tactical, advice on dealing with the toasting minefield*, 77

¹⁷ Ibid, 79

¹⁸ Ibid, 77

¹⁹ Ibid, 78

Vanligaste sädeslaget att tillverka baijiu på är sorghum (durra) och inte ris, vilket är ett vanligt missförstånd.

I början på 1900-talet introducerades även modern öltillverkning i Kina, då tyskar etablerade sig i Shangdongprovinsen. Drycken blev mer och mer populär och det startades öltillverkning i så gott som alla provinser förutom i Tibet²⁰. Med öppnandet av Kina gentemot omvärlden 1978²¹ började allt mer drycker anlända till Kina. Under 1970 hade rika kineser i Hong Kong upptäckt och börjat uppskatta konjak. Drycken representerade för dem rikedom, eftersom konjak på den tiden var den dyraste importerade dryck man kunde köpa.

Nuförtiden går de flesta alkoholsorter att få tag på i Kina (åtminstone i storstäderna) och intresset för drycker blir därmed allt större. Till middagsbordet kan både öl, *baijiu* eller vin förekomma. Sotheby's, ett av världens mest kända auktionshus av fina varor, rapporterade 2009 att Hong Kong då var den största marknaden av försäljning av finare årgångsviner. Samtidigt har Kinas vinindustri exploderat tack vare inhemska och utländska investerare och det har aldrig funnits ett större intresse för inhemskt vin och vin importerat från utlandet. 2012 gick den kinesiska vinkonsumtionen upp 9 % och Kina passerade därmed USA och ligger nu på tredje plats för rödvinskonsumtion i världen.²²

5. Citat från *Jiuguo*

Ding Gouer åker till Jiuguo för att undersöka om ryktet att man där äter småpojkar verkligen stämmer. Han anländer till staden och har som mål att träffa gruvchefen och partisekreteraren i Jiuguo för att med dem diskutera ryktet och få mer information om Diamanten som är fallets huvudmisstänkte och tillika vicechef för propagandaavdelningen i Jiuguo.

Vid gruvans entré är det lång kö på att få bli insläppt. För att snabbare bli insläppt av portvakten ljuger Ding och säger till portvakten att han är den nya gruvchefen. När portvakten hör detta eskorterar han snabbt Ding Gouer till receptionen.

Portvakten skrattar lite nervöst och väl inne på kontoret lägger han sin yxa under sängen och tar fram en flaska starksprit. Portvakten använder sina trasiga tänder för att dra ur korken ur flaskan och tar sedan en stor klunk. Han erbjuder därefter Ding Gouer att dricka. Flaskan är fylld med en gulblek ginsengbit och sju stycken svarta skorpioner. Portvakten säger inställsamt: denna starksprit är verkligen stärkande. Ding Gouer tar emot flaskan och skakar den. Skorpionerna ser ut som om de simmar och från flaskan kommer en skarp konstig odör. Ding Gouer använder sina läppar och smuttar lite lätt ur flaskan och räcker sedan tillbaka spritflaskan till portvakten.

Portvakten synar misstänksamt Ding Gouer uppifrån och ner och frågar: Ni dricker inte?

Ding Gouer svarar: Jag dricker inte.

Portvakten ställer sedan frågan: Ni kommer inte härifrån, inte sant?

²⁰ Gatley Iain, *Drink: A Cultural History of Alcohol*, kapitel 34 *Westernization*, 451

²¹ Spence, Jonathan D, *The Search for Modern China*, 658

²² <http://seekingalpha.com/article/1446631-wine-consumption-trends-bellwether-for-the-chinese-consumer-market>

看门人怔了一下，干笑了几声，将斧头放回床底，顺手从下拖出一个酒瓶，用残缺不全的牙齿咬开瓶塞，喝了一大口，然后讨好地将酒瓶子递给丁钩儿。酒液里泡着一棵浅黄色的人参，七只张牙舞爪地黑蝎子。请领导喝酒，守门人谄媚地说，这酒大补呢！丁钩儿接过酒瓶子，晃晃，蝎子在参须间游泳，怪味道从瓶口冲出来。他用嘴唇沾沾瓶口，将酒瓶子还给看门人。看门人满脸狐疑地打量着丁钩儿，问道：

“您不喝？”

丁钩儿说：

“不会。”

看门人问：

“您是外地人？”²³

Ding Gouer är, i form av sin täckmantel, portvaktens chef. Att Ding inte vill dricka gör portvakten än mer misstänksam då han förväntar sig att Ding Gouer, med anledning av sin auktoritära ställning, ska ha förmågan att kunna dricka en större mängd alkohol. Portvakten vill också visa sin respekt och vänskap genom att erbjuda Ding en drink och när Ding uttryckligen säger att han inte dricker alkohol, underminerar han sin auktoritet och gör även att portvakten tappar ansiktet.

Efter att ha lämnat receptionen går Ding Gouer till Partikommitténs säkerhetsavdelning i gruvan. På säkerhetsavdelningen träffar Ding Gouer ”den snaggade killen”, som direkt vid ankomsten överränner honom ett glas med starksprit. Även denna gång är Ding Gouer ovillig att dricka, men efter övertalning av ”den snaggade killen”, dricker Ding Gouer totalt tre glas starksprit.²⁴

Den snaggade killen försöker därefter övertala Ding Gouer att dricka ytterligare tre glas starksprit, men Ding Gouer lyckas denna gång tacka nej. Eftersom Ding Gouer nu druckit tre glas starksprit förklarar ”den snaggade killen” sig villig att visa Ding Gouer direkt till gruvchefen och partisekreteraren. ”Den snaggade killen” säger att om inte Ding Gouer druckit tre glas hade han bara tagit honom till partisekreterarens assistent²⁵.

Ovanstående händelse är ett exempel på konfucianismens inflytande i yrkeslivet. Ding Gouer måste dricka tre glas med starksprit för att visa respekt inför ”den snaggade killen”. ”Den snaggade killen” är yngre och har inte en lika hög position som Ding, men ”den snaggade killen” har ett maktövertag över Ding och för att få ”den snaggade killens” hjälp måste Ding därför visa honom respekt.

På vägen till chefen för gruvan och partisekreteraren går Ding Gouer och ”den snaggade killen” genom en stor port med svängdörrar.

Efter att har gått ut genom den stora porten gav fjädringen till dörren ett gnisslande, högt ljud och dörren drämmer till Ding Gouer hårt i baken. Han

²³ Mo, Yan, *Jiuguo*, 12-13

²⁴ Då jag inte hittade en skriftlig källa till just tre glas fick jag svaret berättat för mig av en kinesisk bekant. Tre glas härstammar från antikens Kina vid ceremonier där offergåvor räknades in. Man bad till himlen, (天), jorden (地), och för människan (人). Denna vana har bland annat förts över då man tänder rökelse vid tempel i Kina och även till dryckeskulturen då tre glas visar på respekt och vänskap.

²⁵ Mo, Yan, *Jiuguo*, 16-18

snubblar framlänges, men den snaggade killen tar tag och stöttar honom. Det vackra solljuset är bländande, hans ben är ostadiga och öronen surrar. Ding Gouer frågar den snaggade unge killen om han är berusad.

”Den snaggade killen” svarar: Chefen, ni är inte berusad. Hur kan en sådan enastående person som ni vara berusad? Personer som blir berusade här har ingen kunskap eller utbildning, vårsnön blir aldrig berusad, ni är som vårsnön och är därför inte berusad.

走出大门时，弹簧嘎嘎吱吱地响着，门板反弹回来，拍击着他的屁股，使他踉跄前扑，幸亏平头小伙子伸手拉住了他。美丽耀眼的阳光让他头晕眼花，退软，耳朵里嗡嗡响。他问平头：

我是不是有点醉了？

平头说：

首长，您没醉，像您这般出色的人物怎么会醉呢？我们这里醉酒的都是些没有知识，没有教养的下里巴人，阳春白雪从来不醉，您是阳春白雪，所以您没有醉。²⁶

Vad ”den snaggade killen” säger till Ding Gouer är mycket inställsamt och han vill ge Ding ansikte istället för att Ding ska känna att han tappar ansiktet på grund av sitt tillstånd. ”Den snaggade killen” menar att Ding är som ”vårsnö” (阳春白雪)²⁷, vilket refererar till sånger som sjöngs av eliten i staten Chu under Zhou-dynastin. (Ca 1030-223 f.Kr). I Kina används uttrycket ”vårsnö” när man vill säga att någon tillhör eliten, det vill säga de kulturella och intellektuella.

I bokens parallella historia skickar doktoranden Li Yidou en kortnovell till Mo Yan där han beskriver hur Diamanten håller en föreläsning för samtliga studenter och lärare vid Högskolan för zymologi.

Niohundra manliga och kvinnliga högskolestudenter och deras professorer, lärare, lärarassistenter samt skoladministratörer satt med stor förväntan tillsammans i en stor föreläsningssal. Det såg ut som en samling med små stjärnor, som alla beundrade en stor stjärna. Det var en vacker, solig och klar vårdagseftermiddag där Diamanten stod vid föreläsningssalens plattform och strålade som ett diamantskimmer.

酒国大学九百名头颅大，心驰神往的男女学生们，与他的教授，讲师，助教，校领导共聚一堂，犹如一群小星星，仰望着一颗大星星。这是一个阳光明媚的春天的上午，金刚钻在教坛上放射着钻石般的璀璨光芒。²⁸

(...)Diamantens smala och uttrycksfulla ansikte utstrålade en förförisk karisma. Han är Jiuguos stolthet och ära, alla högskolestudenter avgudar honom och ser honom som den ultimata partnern. Studenterna vill att deras söner ska bli som honom, kvinnorna vill att deras framtida män ska vara som honom. Utan sprit är det ingen bankett, utan Diamanten är det inget Jiuguo.

²⁶ Ibid, 19

²⁷ http://www.marxists.org/reference/archive/mao/selected-works/volume-3/mswv3_08.htm

²⁸ Mo, Yan, *Jiuguo*, 27

(...)金刚钻狭小的，弹性丰富的脸蛋儿放射着诱人的魅力，他是酒国市的光荣和骄傲，是大学生们崇拜的对象。生子当如金刚钻。嫁夫当嫁金刚钻。没有酒就没有宴会，没有金刚钻就没有酒国市。²⁹

Nedanstående stycke från boken är hämtat ur ett brev som Mo Yan skrivit till sin beundrare Li Yidou. I brevet uttrycker han inte bara sin beundran för Diamanten, utan råder även Li Yidou till att inte ge sig in på en bana som författare. Mo Yan skriver till Li att alkoholstudier är ett ämne värt att studera eftersom vardagslivet som författare inte är ett liv i lyx.

Se på Diamanten, vicechef för propagandaavdelningen, han har inte bara en omätlig dryckesförmåga, utan har även blivit Jiuguos stora lysande stjärna. Säg, vilken författare kan jämföras med honom? Därför ber jag dig lyssna på din svärfars råd att fortsätta dina studier inom zymologi. Det är ingen mening med att slösa bort dina bästa år på grund av fel vägval.

你看人家金刚钻金副部长，不就是仗着大海一样的酒量，成了酒国市人人敬仰的大明星吗？你说，什么样的作家能比得上你们的金副部长呢？所以，老弟，我劝你听你老丈人的话，踏踏实实地做你的酒学问，免得误入歧途，耽误了青春年华。³⁰

I stycket där Ding Gouer träffar gruvchefen och partisekreteraren under en gemensam bankettmåltid. Måltiden inkluderar en mängd mat och dryck och till sist mår Ding Gouer inte bra och hans mage ger ifrån sig ett förfärligt ljud.

Vid detta smärtsamma och otroligt pinsamma ögonblick, öppnar Diamanten den röda läderklädda och ljudisolerade dörren till matsalen. Hans kropp gnistrar som diamanter och utsöndrar en gyllene doft. Diamantens entré gav med sig en känsla av våren, solen, idealet och hoppet.

在这个难堪的痛苦时刻，金刚钻副部长周身散发着钻石的光芒和黄金的气味，像春天，阳台，理想，希望，撞开了那扇敷有深红色人造皮革，具有优良隔音效果的餐厅大门。³¹

Partisekreteraren och gruvchefen reser sig hastigt upp, de märker inte att deras knän stöter emot bordkanten och att någons arm välter ned ett ölglas. Den gyllenfärgade ölen blöter snabbt ner bordsduken och droppar ner på deras knän. De bryr sig inte utan skjuter tillbaka sina stolar och rusar från bordets bägge sidor för att välkomna den nye gästen. Glada hälsningsfraser för att Diamanten har anlänt hörs innan det fallna ölglasets ens har nått bordet.

党委书记和矿长迅速站起来，不惜用膝盖去撞击餐桌的边缘，一条衣袖匆忙扫倒了一杯啤酒，棕黄酒液浸湿台布，还流到了一个人的膝盖上。这一

²⁹ Ibid, 28

³⁰ Ibid, 26

³¹ Ibid, 49

切他们都不顾，他们拎开椅子，从两边转过去，迎接那个人。金部长来了呀的欢快叫声完成在啤酒杯翻倒之前。³²

Ding Gouers varsamhet blir mindre och mindre och han känner hur hans åsikter gentemot Diamanten blir positivare, som grässtråna efter vinterkylan äntligen tittar fram under vårens töväder. Han betraktar Diamanten, som dricker det sista glaset med alkohol och ser en melankolisk blick glimta förbi i hans mörka ögon. Diamanten transformeras helt plötsligt till en god och generös man, en person som utstrålar en aura av sentimentalitet; lyrisk och vacker. Det är som en mild höstbris förde med sig en melodios fiolsång och gyllene löv. Framför en gravsten börjar en liten vit blomma slå ut. Ding Gouers ögon börjar tåra sig. Att beundra glaset med alkohol är som en kristallklar ström med vatten som långsamt flyter förbi en sten i en bäck och dras ned i en djup mörkgrön tjärn. Han börjar få djupa känslor för denne man.

他的警惕性渐渐瓦解，对金刚钻的好感像春天监冰初融的小溪边的草芽，缓慢地生长起来。他看到金刚钻把最后一杯酒送到唇边时，明亮的黑眼睛里闪烁着忧郁的光彩，这个人变得善良宽厚，散发着淡淡的感伤气息，既抒情又美好。琴声悠扬，轻凉的秋风吹拂着金黄色的落叶，墓碑前开白色的花朵，丁钩儿双眼湿润，似乎看到了那杯酒像一股涓涓的石上清泉，流进了碧绿的深潭。他开始爱这个人。³³

Här ser vi en koppling mellan kinesisk dryckeskultur, konfucianismen och *mianzi*. Beskrivningen av Diamanten så är han enligt boken en person som förfogar över flera av de dygder som en så kallad ”övermänniska” ska ha³⁴. Mo Yan beskriver i detta utdrag den beundran en person med förmågan att hantera stora mängder alkohol får. Vi kan utläsa att Diamanten ses av gemene man som Jiuguos stolthet och dessutom ger staden Jiuguo *mianzi*. I Diamantens fall är det inte konstigt att han har kunnat stiga till graden som vicechef över propagandaavdelningen då han personifierar idealet i Jiuguo. Valet av namn till Ding Gouers nemesis, Diamanten, är väl genomtänkt. Diamanter är det hårdaste material vi kan finna i naturen och symboliserar styrka, makt och respekt. Samtidigt reflekterar diamanter även en persons välstånd.

5.1 Dryckeskulturen på arbetsplatsen

Kina är inte unikt med att beundra en person som klarar av att dricka mycket. Även i Sverige, kanske främst bland ungdomar, ses det som väldigt manligt att klara av att kunna dricka mycket. I Kina har vänner inom min bekantskapskrets blivit beundrade för deras dryckesförmåga och kommentaren har varit att de hade klarat sig bra inom den kinesiska affärsvärlden.

I artikeln *The Language of Drink* skriver banktjänstemannen Fu Shanbin att han undviker att dricka, men att han vid middagar med jobbet känner sig tvingad att dricka för att inte få sina överordnade att tappa ansiktet. Han förklarar även att han ibland lyckas byta ut alkoholen mot

³² Ibid, 49

³³ Ibid, 51

³⁴ Se kapitel 4.4 *Konfucius* (孔子)

vatten, men att det hänt att han blivit påkommen och då varit tvungen att dricka ett fullt glas starksprit som straff³⁵.

Fu Shanbins situation är inte unik utan ett problem som många kineser står inför. I artikeln *The Last Cup: The Darker Side of Drinking* berättar den nyktere alkoholisten herr Wang att hans familj inte kunde eller inte ville förstå hans vägran att dricka ett glas med starksprit *baijiu* när han hälsar på dem. Arggt ska hans far ha skällt ut honom och menat att Wang visst kunde dricka ett glas *baijiu* och att han inte hade någon självbevarelsedrift³⁶.

För en nykter alkoholist är även dagens arbetsituation i Kina svår att klara av. Inom de flesta arbeten eller organisationer förkommer arbetsrelaterade middagar där alkohol är inkluderad. Om din arbetsgivare är av den traditionella skolan och du tackar nej till att dricka kan detta leda till att du blir exkluderad vid dessa tillfällen. Detta kan i sin tur leda till att du blir utfryst och mister möjligheten att avancera på arbetsplatsen.

5.2 Dryckeskulturen vid middagar

Mo Yan skildrar i *Jiuguo* middagar där både mat och dryck konsumeras i överflöd. I följande del vill jag fokusera på den kinesiska dryckeskulturen vid middagar.

Om man är inbjuden till en middag tillsammans med kinesiska vänner, i affärssammanhang eller mer högtidliga tillfällen såsom bröllop finns det ett antal regler som bör uppmärksammas.

Mängden alkohol som konsumeras är en måttstock på hur djup din vänskap är gentemot värden eller värdinnan. Ju mer en gäst dricker desto gladare blir värden. Om en gäst tackar nej till att dricka resulterar det i att värden eller värdinnan känner sig förödmjukad eller ”tappar ansiktet”. Vid en formell bankettmåltid är det vanligt att värden eller värdinnan håller ett tal och avslutar med att skåla med sina gäster. Precis som vi gör i Sverige.

Det är även vanligt att värden eller värdinnan går runt och skålar med gästerna vid borden. Efter att värden eller värdinnan avslutat sin rond är det gästernas tur att utbringa en skål till deras ära för att återbörda respekten. Efter det hör det till traditionen att gäster som sitter vid samma bord nu börjar utbringa en skål till varandra. Om du skålar till någons ära bör du inte dricka mindre än personen i fråga och det hör även till kutym att önska någon lycka eller framgång när du utbringar en skål.³⁷

Efter att Ding Gouer har blivit presenterad för gruvchefen och partisekreteraren blir han inbjuden att äta middag tillsammans med dem. På väg till matsalen håller Ding Gouer en inre monolog och påminner sig själv om hur viktig utredningen är.

Han tänkte på det viktiga uppdrag som han bar på sina skuldror, hans heliga plikt. Att ”leka” med kvinnor brukar inte hindra ens uppdrag, men att dricka alkohol kan göra det. Att ”leka” med kvinnor kan få ens huvud klart medan alkohol gör att man sänker sin uppmärksamhet. Han stannar, vänder sig om och säger:

³⁵ Zhu, Bei Jing, *The Language of Drink*, 79

³⁶ Hsieh, Terence, *The Last Cup: The Darker Side of Drinking*, 40

³⁷ Zhu, Bei Jing, 2013, *The Language of Drink; Practical, and Tactical, Advice on Dealing with the Toasting Minefield*. The World of Chinese, Issue 1, s 76-77

Jag kom hit för att utföra en undersökning, inte för att dricka alkohol.

Hans uttalande var inte vidare vänligt.

Gruvchefen och partisekreteraren utbytte en exakt likadan blick med varandra och sa helt utan irritation och med samma vänlighet som de hade uppvisat från första början:

Vi vet, vi vet, vi ber dig inte att dricka.

Ding Gouer kan överhuvud taget inte skilja de två männen åt, vem som är partisekreteraren och vem som är gruvchefen. Han är rädd för att fråga då de kan ta illa upp. Bäst är det att följa med, inte nog med att de två ser likadana ut, deras offentliga titlar har också ungefär samma rang.

Efter er, efter er, även om ni inte dricker alkohol måste ni äta.

他想起了肩负的重要使命，神圣的职责。和女孩子鬼混不妨碍履行神圣职责，喝酒却会妨碍；因为与女孩子鬼混会使头脑清醒，而喝酒却会麻痹神经。他停住脚，回过头去说：

“我是来调查情况的，不是来喝酒的。”

他的话透出了不客气的味道。矿长和党委书记交换了一下完全一样的眼神，没有丝毫恼怒，依然和蔼可亲地说：

知道知道，不会让您喝酒的。

丁钩儿实在分辨不清这哥俩谁是党委书记谁是矿长，欲要问又怕他们不高兴，只好糊涂下去，反正这哥俩莫样差不多，党委书记和矿长这两个官衔也差不多。

“请吧请吧，不喝酒只要吃饭。”³⁸

(...)Ding Gouer svarade:

Jag sa att jag inte dricker.

Gamle kamrat Ding, ni har rest en lång väg för att komma hit, om du inte dricker blir vi inte glada. Vi har gjort oss av med formaliteterna, det här är bara en enkel måltid.

Om du inte dricker hur ska vi då kunna visa vårt intima förhållande mellan graderna?

Alkohol är statens viktigaste skatteinkomst, att dricka alkohol är faktiskt ett sätt att bidra till statens välmående. Drick lite, drick lite, du vill väl inte att vi ska tappa ansiktet?

Efter att ha sagt det lyfte de två männen sina glas högt gentemot Ding Gouer.

丁钩儿说：

“我说了不喝酒。”

“老丁同志，您大老远来了，不喝酒我们不过意。咱们一切从简，家常使饭，不喝酒怎能显示出上下级亲密关系？酒是国家的重要税源，喝酒实际上就是为国家做贡献。喝点，喝点，别让我们脸皮没处放。”

说着话两个人就把白酒杯端起来，高举着，送到丁钩儿面前。³⁹

Gruvchefen och partisekreteraren övertalar åter Ding Gouer att dricka. Ju längre middagen pågår, desto mer dricks det. Ding Gouer känner sig tvingad att dricka alkohol, eftersom det är

³⁸ Mo, Yan, *Jiuguo*, 39

³⁹ Ibid, 41-42

gruvchefen och partisekreteraren som skålar till hans ära. Någon gång under middagen blir det till sist för mycket alkohol för Ding Gouer och han försvinner in i ett dryckesdelirium.

När Ding Gouers ögon väl började fungera igen, var hans ögon tillfälligt förvirrade. Han såg partisekreteraren och gruvchefen höja sina dryckesglas och skåla med varandra. Deras högljudda röster ekade mot väggarna, som vågor som slår mot steniga klippor och som sedan dras ut till havs igen, eller som en fåraherde på en bergstopp som kallar på sin fårflock:

Mie, mie, mie, huala, huala, huala.

”Gamle kamrat Ding, vi är verkligen som en riktig familj, som bröder från samma mor, bröder som måste dricka tills vi stupar. Livets mening är att njuta till fullo, att överlycklig vandra mot sin grav. Låt oss skåla än en gång, trettio glas, å Diamantens vägnar, drick, drick, drick, den som inte dricker kan inte kalla sig en man. Diamanten, Diamanten, Diamanten, han kan verkligen dricka, vår gamle vän Diamanten, som har en oändlig dryckesförmåga”.

丁钩儿肉体的眼睛恢复功能，意识的眼睛暂时的昏迷，他看到了党委书记和矿长高举着酒杯，居高临下地看着自己。他们的声音宏大有力，在房间的四壁回响，声波如潮，好像浪花撞到礁石上又返回来，好像牧童站在山顶上对着远山呼唤羊群：

咩——咩——咩——哗啦——哗啦——哗啦——

“老丁同志，其实咱们是一家人，咱们是一母同胞亲兄弟，亲兄弟喝酒必须尽兴，人生得意须尽欢。欢天喜地走向坟墓……再来……三十杯……代替金副部长……敬你三十杯……喝喝喝……谁不喝谁不是好汉……金金金……金刚钻能喝……他老人家海量……无边无涯……”⁴⁰

I den parallella historien anländer Mo Yan till Jiuguo för att besöka stadens spritfestival och börja arbeta på dvärgen Yu Yichis biografi. Dagen efter att Mo Yan har anlämt till Jiuguo är han inbjuden till en lunch på Yu Yichis restaurang på grund av hans beundrare Li Yidou inflytande. Mo Yan är bordets hedersgäst tillsammans med flera av Jiuguos mest inflytelserika personer, däribland vicechefen för propagandaavdelningen, Diamanten. För att fylla ut platserna är även Yu Yichi och Li Yidou inbjudna. Efter tre skålomgångar tar Diamanten över rollen som värd och en ny skålningsrunda börjar. En halvtimme senare börjar Mo Yans huvud att snurra och hans läppar är snustorra av vätskebrist. Mo Yan uttrycker nu sin förvåning över hur belevad Diamanten är, då Mo Yan hade förväntat sig en demon som äter småpojkar till middag. För att släta över Mo Yans fylleprat berättar en av gästerna vid bordet att Diamanten spelar ett antal instrument och även har en underbar röst. Efter lite övertalning utbrister Diamanten i en sång i samma klass som en operatenor. När Mo Yan uttrycker sin beundran säger Diamanten följande:

”Mo Yan, får jag fråga varför du pissar i öltunnan”?

Med rodnande ansikte svarar Mo Yan: ”Det är bara en liten författare som svamlar och inget du bör ta på allvar”.

Diamanten svarar att han dricker tre glas om Mo Yan sjunger ett stycke ur *Meimei dadan xiang qianzou*⁴¹

⁴⁰ Ibid, 46

⁴¹ ”Syster, gå dristigt framåt”. Detta är en sång som förekommer i filmatiseringen av Mo Yans roman *Det röda fältet* från 1987.

Mo Yan säger: Att han inte har en särskild stor dryckesförmåga och inte heller har en bra sångröst.

Diamanten svarar: ”En son av Hanfolket, en man bland män, dricker aldrig utan en sång. Seså, jag dricker först”.

Diamanten placerar tre dryckesglas bredvid varandra och fyller upp dem med alkohol. Han tar ett djupt andetag och böjer sig nedåt, med munnen lyfter han upp alla tre glasen med botten upp. Diamanten böjer sig ner igen och placerar sedan glasen precis på samma plats där de tidigare stod.

En av lunchgästerna utropar sin förtjusning och berättar för Mo Yan att det de bevittnat är Diamantens ”Tre gånger plommonblomster”⁴²

Li Yidou tillägger att det här konststycket är Diamantens signaturdrag.

“请教莫老师，为什么要往酒里换尿？”

莫言红着脸说：

“小说家言，何必认真？”

金副部长说：

“我敬三杯，请莫老师唱一段‘妹妹大胆向前走’。”

莫言说：

“酒也不能喝了，歌也不会唱。”

金副部长说：

“男子汉大丈夫，对酒当歌，来来来，我先喝！”

金副部长把三个酒杯紧凑着放在面前，依次倒满，然后底头长吸，抬头时，用嘴巴把三个杯子叼起来，再把头往后仰，让杯子低潮天，最后，低头把杯子放下。

一位陪酒的干部说：

“好！‘梅花三弄’！”

李一斗说：

“莫老师，这是金部长的绝活！”⁴³

Efter Diamantens konststycke blir Mo Yan övertalad att sjunga en sång och alla lunchgäster applåderar artigt, då Mo Yans sångröst inte är den bästa. Vid detta tillfälle öppnas dörren till lunchrummet av en vacker kvinna. Hon frågar efter författaren Mo Yan och vill dricka tre glas till hans ära. Li Yidou berättar för Mo Yan att detta är borgmästare Wang, som inte bara är vacker, utan även har en god dryckesförmåga.

Mo Yan vill vara artig, men när han reser sig upp för att hälsa på borgmästare Wang tappar han balansen och faller under bordet. Väl på marken hör han hur borgmästare Wang högt och tydligt säger:

”Vad gör den store författaren? Går och gömmer sig? Att gömma sig går inte för sig. Hjälp honom upp, kom igen, drick! Om du inte dricker håller jag för din näsa och tvingar dig att dricka!”

Två starka armar hjälper Mo Yan att resa sig upp och han ser hur borgmästare Wang med sina vackra händer fyller en stor dryckesbägare. Så småningom står hon framför honom och säger karskt till Mo Yan:

”Skål!”

⁴² Refererar till en klassiker av Kinas musikaliska mästerverk. <http://www.baik.com/wiki/《梅花三弄》>

⁴³ Ibid, 333-334

莫言想站起来表示礼貌，却不由自主地钻到桌子底下去了。他在桌子底下听到王副市长响亮地说：

“怎么了大作家？躲起来了？躲起来也不行，把他拉出来，喝，不喝就捏着鼻子给我灌！”

两只强有力的胳膊把他从桌子底下拖出来，他看到王副市长用那只像粉藕一样的玉手，端起一个盛满酒浆的粗瓷大碗，递到他的面前，雄赳赳地说：

“干！”⁴⁴

Här ser vi flera exempel på delar av den kinesiska dryckeskulturen. Det vanligaste sättet att mötas i Kina är att bjuda ut sina vänner, familj eller kollegor till en restaurang. Ju dyrare och finare restaurangen är desto bättre. Det kan även vara så att man inte anser att ens lägenhet är tillräckligt stor eller fin nog att bjuda in sina gäster till.

I citaten ovan finns exempel på både *quanjiu*, rädslan för att tappa ansiktet och influenser av konfucianism där både Ding Gouer och Mo Yan känner sig tvingade att dricka, då de inte vill göra bort sig.

Borgmästare Wangs sista ord i citatet ovan är ”gan” (干), vilket ordagrant betyder töm. När man skålar i Kina används vanligtvis uttrycket ”gan bei” (干杯) som bokstavligen betyder torrt glas. I detta fall vill författaren uttrycka att borgmästare Wang är en karsk och rättfram person och som genom sin uppmaning vill få Mo Yan att tömma sitt glas trots att han redan är redlös.

I december 2012 offentliggjordes ett förbud för den kinesiska militären att hålla extravaganta banketter med flödande alkohol och inkvartering på lyxhotell vid officiella besök inom landet. Kinas president Xi Jinping har även gått ut med riktlinjer till alla statsanställda, där han bland annat uppmanar till enklare mottagningar, sparsamhet och att förkasta extravaganta vanor. Detta är ett led i Kinas försök att förhindra korruption.⁴⁵ Till följd av dessa riktlinjer har restauranger tvingats ta fram en ny marknadsföringsstrategi eftersom många bokningar till de stora kinesiska högtiderna ställts in av statsägda företag⁴⁶.

6. Slutsats

Talesättet ”Tusen glas tillsammans med en god vän är för lite, men om det inte finns en gemensam grund att stå på är ett enda ord onödigt” (酒逢知己千杯少，话不投机半句多) visar tydligt på hur stor roll alkoholen spelar i det kinesiska samhället. Mo Yan har i sin bok *Jiuguo* porträtterat delar av den kinesiska dryckeskulturen på ett färgstark och i vissa fall överdrivet sätt. I boken beskriver Mo Yan träffande hur både han själv och bokens huvudperson Ding Gouer har svårt att säga nej till att dricka när tillfälle ges. Detta på grund av att alkoholen har blivit så djupt integrerad i det kinesiska samhället där man hellre väljer att dricka än att säga nej för att förhindra en pinsam situation. Den beundran en person kan få

⁴⁴ Ibid, 335

⁴⁵ http://news.xinhuanet.com/english/china/2012-12/25/c_132063177.htm,
<http://www.scmp.com/news/china/article/1117057/xi-jinping-maps-out-anti-graft-campaign>

⁴⁶ Chen, Dujuan, 2013-02-01, Drop in Orders After Govt Calls Spending Cuts: Party's Over, *Global Times*, 27

genom att kunna dricka mycket kan vi både läsa om i boken men även avläsa i dagens kinesiska samhälle där det ses som en bra egenskap, framförallt i affärssammanhang.

Jag tycker att Mo Yan har lyckats beskriva delar av den kinesiska dryckeskulturen på ett träffande men överdrivet sätt. Orgien av alkoholkonsumtion i boken *Jiuguo* är inte något som är vanligt förekommande bland gemene man i Kina men dryckesorgier kan mycket väl utspela sig i delar av det kinesiska samhället. När boken *Jiuguo* kom ut fanns inte de nya riktlinjerna om enklare mottagningar och jag tror att Mo Yan med sin bok ville åskådliggöra den absurda alkoholkulturen inom den kinesiska statsapparaten. För att inte stöta sig med landets ledning väljer han att på ett överdrivet sätt beskriva Kinas dryckeskultur och han passar samtidigt på att belysa den överkonsumtion av mat som även kan förkomma vid vissa middagsbjudningar.

Djupare studier om vin, öl och starksprit och dess ökade betydelse i Kina lämpar sig utmärkt för vidare forskning. Hur kommer den kinesiska dryckeskulturen se ut i framtiden? Har den kinesiska dryckeskulturen förändrats på grund av nya produkter på marknaden? Kommer Kina utvecklas till ett land där ett glas rött vin tillsammans med maten är lika självklart som i många hushåll i Frankrike? Bara framtiden kan utvisa.

干杯! (Skål!)

Källförteckning

Mo, Yan, 2008, *Jiu Guo* . Shanghai Wenyi Chubanshe

Sun, Jiazhou & Ma Liqing, 2012, *Jiushi yu Jiu Wenhua Yanjiu*. Social Sciences Academic Press (China.)

Nie, Xinsen, 2011, *Bei Guang Jiu Yun*. Gold Wall Press.

Foster, Thomas C, 2003, *How to Read Literature Like a Professor*. HarperCollins Publishers Ltd.

Eriksson, Lars Torsten & Wiedersheim-Paul, Finn, 2011, *Att utreda, forska och rapportera*. 9 upplagan, Liber.

Wu, B., Mao, Z.F., Rockett, I., & Yue, Y.W. 2008. *Socioeconomic Status and Alcohol Use among Urban and Rural Residents in China*. Substance Use and Misuse, 43, 952-966.

Spence, Jonathan D, 1990, *The Search for Modern China*, W.W. Norton & Company, Inc.

Gately, Iain, 2008, *Drink: A Cultural History of Alcohol*, Penguin Group (USA) Inc.

Zhu, Bei Jing, 2013, *The Language of Drink; Practical, and Tactical, Advice on Dealing with the Toasting Minefield*. The World of Chinese, Issue 1, s 76-79.

Hsieh, Terence, 2013, *The Last Cup: The Darker Side of Drinking*, The World of Chinese, Issue 1, s 36-41.

Seligman, Scott D, 1999, *Chinese Business Etiquette: A Guide to Protocol, Manners, and Culture in the People's Republic of China Business Plus*, Hachette Book Group

Webb

http://www.svenskaakademien.se/nobelpriset_i_litteratur/pristagarna/mo_yan/bio_n12sv
(Läst den 3 november 2012)

<http://www.polisen.se>
(Läst den 22 november 2012)

<http://baike.baidu.com/view/51704.htm>
(Läst den 26 november 2012)

<http://baike.baidu.com/view/2566.htm>
(Läst den 27 november 2012)

http://www.marxists.org/reference/archive/mao/selected-works/volume-3/mswv3_08.htm
(Läst den 3 december 2012)

http://news.xinhuanet.com/english/china/2012-12/25/c_132063177.htm
(Läst 7 januari 2013)

<http://www.scmp.com/news/china/article/1117057/xi-jinping-maps-out-anti-graft-campaign>
(Läst den 1 mars 2013)

<http://cflac.org.cn/>
(Läst den 25 maj 2013)

<http://www.cppcc.gov.cn/>
(Läst den 25 maj 2013)

<http://seekingalpha.com/article/1446631-wine-consumption-trends-bellwether-for-the-chinese-consumer-market>
(Läst den 25 maj 2013)

<http://spraktidningen.se/artiklar/2012/11/mo-yan-ar-en-sagoberattare>
(Läst den 28 september 2013)